

Nr 138.

Av herr Lindman m. fl., om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åvägabringande genom förenklade arbetsformer och minskad tjänstemannapersonal av en nedsättning i statens administrationskostnader.

För vissa av statens förvaltningsgrenar har genom beslut av 1919 års lagtima riksdag åvägabragts en ny definitiv lönereglering, avsedd att träda i kraft den 1 juli 1920. Efter förslag av kommunikationsverkens lönekommitté framlade nämligen Kungl. Maj:t till nämnda riksdag proposition angående gemensamt lönesystem samt lönereglering för postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, och sedan riksdagens beslut i ämnet utfallit i huvudsaklig anslutning till Kungl. Maj:ts förslag, utfärdades den 19 juni 1919 avlöningsreglemente för tjänstemän vid dessa verk.

På sätt framgår av statsrådets och chefens för finansdepartementet uttalande till statsrådsprotokollet över finansärenden den 31 december 1919 (bilagan »Avsättning till tillfällig löneförbättring» i årets statsverksproposition) har departementschefen förklarat sig finna starka skäl tala för att, med utgångspunkt från kommunikationsverkens lönereglering, en allmän revision nu komme till stånd rörande de inom övriga grenar av den civila förvaltningen gällande löneregleringar, med därtill hörande villkor och bestämmelser. Departementschefen framhöll vidare, att man från början nog måste tillse, att ifrågavarande arbete planlades så, att detsamma kunde utan alltför stor tidsutdräkt leda till ett positivt resultat.

Ehuru departementschefen ingalunda underskattade önskvärdheten därav, att inom ifrågavarande förvaltningsgrenar sådana organisationsändringar komme till stånd, som kunde vara ägnade att förenkla arbetet och begränsa kostnaden för statsverket, ansåg departementschefen dock under nuvarande

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 4 saml. 49 häft. (Nr 138—143.) 1

förhållanden, att vid den revision av gällande lönereregleringar, varom han ville framlägga förslag, de organisatoriska spörsmålen i stort sett lämnades å sido. Därest, påpekade departementschefen bland annat, i detta fall, sådan tillförene skett, det skulle tillhöra den utredande delegationen att exempelvis beträffande de särskilda verken ingå på bedömande av olika befattningars behövlighet eller möjligheten av att införa förenklade arbetsmetoder, vore det fara för att den ifrågasatta revisionen icke skulle kunna slutföras inom rimlig tid och att fördenskull det arbete, som komme att därpå nedläggas, skulle bliva till god del förspillt. Departementschefen ansåg sålunda, att ifrågavarande revision borde avse huvudsakligen lönetekniska, icke organisatoriska spörsmål.

Dock har departementschefen härvid gjort ett undantag för statsdepartementens och de centrala ämbetsverkens vidkommande. Departementschefen ansåg det nämligen kunna ifrågasättas, huruvida icke inom sistnämnda förvaltningsgrenar vissa arbeten vore av sådan natur, att de skulle med fördel kunna överlämnas åt mindre kvalificerade arbetskrafter än som nu i allmänhet därför anlitas. Departementschefen pekar härvid på möjlighet av införande av manliga tjänstemannabefattningar av lägre lönegrad än den s. k. första normalgraden ävensom skapandet av en ny lönegrad för kvinnliga biträden, lägre än den nuvarande första. Detta spörsmål ansåg departementschefen väl ej kunna vinna sin fullständiga lösning vid den lönerereglering, varom nu vore fråga, men syntes likväl böra i detta sammanhang vinna beaktande.

Det utredningsarbete, departementschefen sålunda angivit, ansåg han böra överlämnas åt 1902 års löneregleringskommitté och i anslutning till departementschefens förslag uppdrog Kungl. Maj:t den 31 december 1919 åt sagda kommitté att verkställa utredning i enlighet med av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll angivna riktlinjer, beträffande ny definitiv lönerereglering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk och fängvårdsstaten samt att, så snart ske kunde, inkomma med det förslag, som av utredningen föranleddes.

Då departementschefen sålunda inskränkt det uppdrag, som givits åt löneregleringskommittén, till i stort sett allenast lönetekniska spörsmål, behjarta vi till fullo de skäl, som föranlett honom härtill. De organisatoriska frågorna äro emellertid enligt vår mening av en sådan vital betydelse och främst med hänsyn till deras ekonomiska innebörd av en sådan

vikt, att desamma böra snarast upptagas till en ingående omprövning. Vad departementschefen härutinnan angivit för statsdepartementens och de centrala ämbetsverkens vidkommande synes oss väl beaktansvärt, men enligt vårt förmenande äro ej dessa eller liknande åtgärder tillfyllest, då det gäller ernående av det mål, som härvid bör uppställas, nämligen sparsamhet och förenkling i statens administration. Vi tillåta oss härutinnan anföra följande.

De ekonomiskt brydsamma tider, som för närvarande råda ej allenast i vårt land utan hart när i hela Europa, måste göra det till en tvingande nödvändighet för folken att genom en strängt genomförd sparsamhet minska sina utgifter, så långt sig göra låter; vad särskilt vårt land beträffar, kan eljest befaras, att den redan tyngande skattebördan, som hårt trycker på folket, blir olidlig, och att denna skattebördan i så hög grad kommer att gå ut över kapitalbildningen och det redan bestående kapitalet, att en ekonomisk katastrof inom en snar framtid vore att förvänta.

Det är följaktligen för hela vårt ekonomiska liv av en betydelse, som ej nog kan betonas, att en sträng hushållning och sparsamhet iakttages ifråga om statens utgifter, så att staten skall kunna möta sådana ekonomiska krav, vilka på grund av sin natur ej kunna tillbakavisas. Denna sparsamhet, vilken synes oss med det snaraste böra bli förverkligad överallt där så kan ske, torde inom statsförvaltningen onekligen till en avsevärd grad kunna ernås genom sådana reformer, som avse undvikande av överkvalificerad arbetskraft, minskning av tjänstemannapersonalen och förenklade arbetsformer.

Under de senare åren hava nya ämbetsverk tillkommit och gamla ämbetsverk utvidgats i en utsträckning, som måste vara ägnad att ingiva allvarliga betänkligheter, om man giver akt på de ekonomiska uppoffringar staten härigenom vidkännes. Det rör sig om högst avsevärda kostnader. Till belysande härav torde ett par exempel få angivas. I årets statsverksproposition äro, inräknade ordinarie och extra anslag, upptagna följande siffror, avseende redan nu befintliga ämbetsverk: riksförsäkringsanstalten 1,237,000 kronor, socialstyrelsen 286,200 kronor, pensionsstyrelsen 991,900 kronor, medicinalstyrelsen 266,380 kronor, byggnadsstyrelsen 205,400 kronor, kammarkollegium 269,075 kronor, statskontoret 221,100 kronor, kammarrätten 296,800 kronor, statistiska centralbyrån 224,300 kronor, kontrollstyrelsen 209,400 kronor, skolöverstyrelsen 455,940 kronor, kommerskollegium 440,725 kronor, patent- och registreringsverket 777,000 kronor. Härtill kommer för nästa år ett nytt ämbetsverk, riksräkenskaps-

verket, vilket skulle kräva sammanlagt 374,800 kronor. I nämnda summor äro dyrtidstillägg ej inberäknade, vadan i verkligheten kostnaderna uppvisa väsentligt högre belopp. I detta sammanhang få ej heller förbises de under senare år väsentligt ökade kostnaderna för statens affärsdrivande verk.

Sådana siffror, som nyss angivits, måste onekligen väcka berättigade tvivelsmål om lämpligheten att utan vidare fortgå på nu inslagna vägen. Det vare härmed ej sagt, att icke den statliga administrationens bestånd och fortgående utveckling är för staten nödvändig, och det må betonas, att med statens ingripande och övertagande av en mängd områden, som förut tillhört enskild företagsamhet, former måste skapas för tillvaratagande av statens berättigade intressen. Men det måste dock härvid framstå såsom en oeftergivlig fordran, att formerna för den statliga förvaltningen anpassas efter möjligast enkla linjer och framför allt ej så ordnas, att de åsamka statsverket större kostnader än vad som är oundgängligt.

Att härvid mycket står att reformera med avseende å de redan befintliga ämbetsverken torde med skäl kunna sägas. Chefen för finansdepartementet har i sitt förut åberopade yttrande pekat på inrättande av mindre kvalificerade arbetskrafter för vissa göromål. Det torde härav kunna dragas den slutsatsen, att i åtskilliga fall överkvalificerad arbetskraft kommer till användning, ett missförhållande, som måste rättas. Att tjänstemannapersonalen i många ämbetsverk är osedvanligt stor, har säkerligen av mången uppmärksammats, och det synes ej förmätet antaga, att betydliga inskränkningar kunna utan avsevärdare olägenhet i många fall vidtagas. En mindre, väl avlönad ämbetsmannakår är för staten i alla avseenden förmånligare än en stor och underbetald. Även i detta avseende torde en närmare utredning vara av behovet. Även synes det oss vara av vikt att tillse, att ärendenas handläggning sker utan onödig omgång och tidsutdräkt; ju större enkelhet i detta avseende kan vinnas, desto mindre bliva anspråken på ökad tjänstemannapersonal.

I det uppdrag, som Kungl. Maj:t givit åt 1919 års kommission angående statsbaneekonomin m. m. och som avser en allsidig utredning rörande de åtgärder, som böra vidtagas för erhållande för framtiden av ett tillfredsställande resultat av driften vid statens järnvägar, ingå jämväl spörsmål, som avse organisationsfrågor och personalfrågor. En motsvarande utredning beträffande övriga sidor av statsförvaltningen måste betecknas såsom synnerligen önskvärd.

De berättigade krav på nya löneregleringar, som framkommit och utan tvivel äro förtjänta av beaktande, komma vidare att ställa så stora anspråk på statskassan, att en nedsättning av administrationskostnaderna även av denna anledning är av behovet påkallad.

Med hänsyn till de alltjämt stigande kostnaderna för statens förvaltning anse vi därför det vara i hög grad av behovet påkallat, att en utredning kommer till stånd för utrönande, i vad mån genom förenklade arbetsformer en minskning av tjänstemannapersonalen kan ernås och såväl därigenom som ock i övriga hänseenden en nedsättning av kostnaderna kan åvägabringas.

Det torde icke vara nödvändigt, att en utredning av antytt slag närmare sammanbindes med ovanberörda åt löneregleringskommittén givna uppdrag av mer löneteknisk beskaffenhet; den skulle, såsom departementschefen påpekat, förrycka och förlänga kommitténs arbeten. Men intet hindrar, att den såsom en fristående utredning bedrives parallellt med löneregleringskommitténs uppdrag. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att utfinna den lämpligaste vägen härför.

Under återopande av vad sålunda anförts, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t tacktes verkställa en utredning, i vad mån genom förenklade arbetsformer och minskad tjänstemannapersonal en nedsättning i statens administrationskostnader kan åvägabringas.

Stockholm den 19 januari 1920.

Arvid Lindman.

<i>P. Nilsson,</i> Bonarp.	<i>E. O. Magnusson.</i>	<i>A. P. Gustafsson.</i>
<i>David Norman.</i>	<i>K. E. W. Söderhielm.</i>	<i>Axel E. Lindvall.</i>
<i>Ludwig Brännström.</i>	<i>N. E. Nilsson.</i>	<i>Ad. Wiklund.</i>
<i>Alex. Thore.</i>	<i>Sig. A. Carlsson.</i>	<i>S. Welin.</i>
<i>S. A. Larsson.</i>	<i>K. Bergström.</i>	<i>Edvard Lithander.</i>
<i>A. V. Isaksson.</i>	<i>John Erlansson.</i>	<i>J. A. Jonsson.</i>

<i>D. Pettersson,</i> Bjälbo.	<i>Bernhard Nilsson.</i>	<i>C. O. Johanson.</i>
<i>C. J. Öberg.</i>	<i>K. J. Larsson.</i>	<i>Ax. Sundling.</i>
<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>A. Henrikson.</i>	<i>John Jönsson.</i>
<i>Nils Svensson.</i>	<i>P. Lidström.</i>	<i>Swen Persson.</i>
<i>Karl Kahlström.</i>	<i>Pehr Aug. Andersson.</i>	<i>Joh. G. Svensson.</i>
<i>M. Svensson.</i>	<i>Sven Lübeck.</i>	<i>Erik Nylander.</i>
<i>Nils Winkler.</i>	<i>Malte Sommelius.</i>	<i>Walter Kant.</i>
